

T I T. IV.

Van Peyndinge ende Pandt-keringe.

A R T. I.

Peyndinge wordt gedaen in den Rycke van Nymegen, het Neder-Rycks walt, mitsgaders in de Heerlyckheden ende Gerichten onder de voorfz. vier Ampten gelegen, op die maniere als van de Befatonge gefeyt is, ende heeft mede de kracht ende effect van affectatie, mits voor zoo veel 't ongerede aengaet, ten Prothocolle of Register van befwaer werdende gebracht.

I N H O U D.

1. *Peinding onderscheiden van Panding executief.*
 2. *In 't Ryk van Nymegen schein te voren ook geswoore Peinders geweest te zyn.*
 3. *De causa debiti moet in de Peinding uitgedrukt worden.*
 4. *Hoe zulks geschied in Peinding uit kracht van Bezaat.*
 5. *Wanneer Peinding affectatie maakt op 't gereed.*
1. [*Peindinge word gedaen in den Ryke van Nymegen, &c. &c. op de manier als van Befatinge gezegt*

- is. Volgens dezen Articul geschieden de Peindingen in 't Ryk van Nymegen, en in alle de Heerlykheden en Gerichten onder dit Land-Recht refererende, op dezelve wyse met den Richter en Gerichtsluiden of Schepenen, als de Bezatingen, en is dus een Ingang van Rechten, waar regens, zonder voor afgegaane consignatie, oppositie kan gedaan worden, geheel verschillende van een Panding executief, die te voren onder dit Land-Recht hier of daar mede heeft plaats gehad, dog waar voor het Beschut is geïntroduceerd, wordende over het onderscheid van zodane Pandingen gehandeld by Schomak. *Adv.* 4. deel pag. 12.
2. Dat te voren in 't Ryk van Nymegen ook Schouten als Peinders zyn geweest, zoude men eenigzints kunnen opmaken uit den Landbrief des Ryks de anno 1532., te vinden in 't *Pl. B.* 2. deel *App. Col.* 5., alwaar gezegt word. *Voirt alle Scholtis und Peynderen sullen van den Schrieven of Peynding niet meer nemen dan*
3. *den regten loen.*] Een Pandeïsscher moet in de acte van Peinding mede de *causa debiti* uitdrukken. Daarom is by 't Gericht te Bemmel op den 5. Juny 1628. geadmitteerd de exceptie *informalitat* et *nullitatis*, om dat in de Peinding niet was geëxprimeerd, waar de schuld van daan kwam. confer. Schraff. *Obs. pract. obs.* 216. & 411. [Dog in Peindingen uit kragt van Bezaat, is het genoeg te stellen, dat die geschieden, *ten einde en om te verhalten, 't geen by Bezaat gevorderd is, quo relatio*; om dat het in rechten zeker is, dat door een bloote en eenvoudige relatie of te rug wyzing tot een ander schriftuur, dezelve gehouden word, met alle zyne hoedanigheden, in de acte gesteld te zyn. Schraff. *Adv.* 1. deel *Conf.* 4. n. 1. & *Conf.* 12. n. 3.]
5. [*Van affectatie.* Dat Peinding ongerede goederen affecteerd, is notoir, dog niet eerder dan dat die ten Prothocolle is geregistreerd, en dus maakt eigentlyk de regis-

regiftratuur van die acte de affectatie. Dog, ten aanzien van het gerede, kan de Peinding geen affectatie maken, ten zulken effecte, dat iemand, die by Peinding heeft geprocedeerd, zou kunnen sustineren gepraefereerd te zyn, voor een ander, die uit kragt van latere geëntameerde procedure, of overgifte, de goederen uitwind en executeerd. Het is alleen in het cas van eene gedecerneerde Curatele, dat Bezaat en Peinding affectatie maakt op het gered. Schraffert *Adv. 2. deel Conf. 88. n. 5. & 6. het locaal Land-R. Tit. 26. & 27. en Land-R. van Tiel.- en Bomn.-W. Cap. 30. & 31.* Want in andere gevallen opereerd het Paeremie, *Meubilen hebben geen gevolg.* Waar van *Tit. 27. Art. 6.* te zien is.]

Mids. Vid. Tit. 3. Art. 2.

A R T. II.

In den Ampte van tusschen Maes ende Wael, Item van Over ende Neder-Betuwe zyn Schouten of geswooren Peynders, met de welcke men de peydinge doet.

I N H O U D.

1. Peinders ook geswoore Boden en Richters genoemd.
2. Oudtyds waren in Maas en Wbaal vier Peinders.
3. De Onderschouten zyn aldaar zeffens Peinders, voor zoo veel het gerede aangaat.

4. On-

4. *Onderscheide manier van 't doen der Peinding in Over-Betuwe en Maas en Whaal met Neder-Betuwe.*
 5. *Voorbeeld van een acte van Peinding.*
 6. *Weet derzelve.*
-
1. [*Gefwooren Peinders. Volgens Landbrief van Maas en Whaal d. a. 1328. worden de Peinders gefwooren Booden genoemd, en by den Landbrief van Over- en Neder-Bet. d. a. 1327., 1445. en 1493., te vinden in den App. van 't Pl. B., Peinderen of*
 2. *Richteren. Te voren waren in den Ampten van tusschen Maas en Whaal vier gefwoore Peinders, twee aan de Maas en twee aan de Whaal. Pl. B. 2. deel 1. App. Col. 12. Dog zyn dezelve naderhand op twee gebracht, die egter in ieder Kerspel een Onderscholt mogten stellen. Landbr. d. a. 1532. Pl. B. ibid. Col. 25.*
 3. *En zyn, met betrekking tot het gereede alle Onderschouten in den Ampte van tusschen Maas en Whaal, ingevolge hunne instructie, Peinders, dog omtrent het ongereede de Overschouten ieder in derzelve Bank, als ad Tit. 1. Art. 2. n. 3. aangetekend, en Tit. 2. Art. 2. n. 17. omtrent het doen der Insinuatien gezegt is. In Over-Betuwe moest een Pander oudtyds met zes morgen Lands jaar en dag gegoed zyn geweest, eer hy zyn Ampt aanvaarden mogt. Pl. B. ibid. Col. 37.]*
 4. *Al- daar [gelyk ook in Neder-Betuwe] doet een Scholtus de Peinding zonder Gerichtsluiden, maar in den Ampte van van tusschen Maas en Whaal vullen de Scholten de namen van twee perfoonen als Gerichtsluiden in. [Dog zulks word nog by de Landbrieven nog by dit Land-Recht, alwaar Tit. 37. ook geen jura voor Gerichtsluiden, als wel in het Ryk, zyn uitgetrokken, gerequireerd, egter kan 't de Acte niet præjudicieren, dum superflua non nocent.]*
 5. [*De Acte van Peinding is ordinair van zoortgelyken inhoud: " Met my N. N. Scholtus en gefwooren Peinder des Schout-Ampts - - - - - peind A., ten*
„ allen

„ allen regten, op alle zodane gereede en ongereede goe-
 „ deren, als B. onder het Schout-Ampt - - - - is
 „ hebbende en possiderende, en speciaal op - - - -
 „ onder het Kerspel - - - - gelegen, ten einde om
 „ daar aan te verhalen, en voldoening te erlangen eener
 „ somma van - - - spruitende uit hoofde van - - - -
 „ Alle 't om redenen, in cas van oppositie, ten dage
 „ dienende, nader en breder te deduceren. *Cum Ex-*
 „ *pensis. Ofte &c. Actum.*”

By aldien men op goederen procedeed onder twee
 Schout-Ampten, of onderscheide Banken gelegen, in-
 terponeerd men de peinding met onderscheide Peinders
 te gelyk in eene acte, als: ” Met my N. Schoutus
 „ en gefwoore Peinder der Boven Bank, en my N.
 „ Scholtus en gefwoore Peinder der Beneden Bank des
 „ Ampts van tusschen Maas en Whaal, peind A. ten
 „ allen rechten op alle zodane gereede en ongereede
 „ goederen, als B. onder de Kerspelen N. & N. is
 „ hebbende, &c.

Wanneer nu de Peinding gedaan is op goederen van
 Uitheemschen, doet men daar van ten Comptoire een
 Weet maken onder het Zegel van den Richter, op de-
 ze wyse: ” Ik N. N. Ampman &c. &c. laat u B. ge-
 „ rigtelyk weten, dat A. met den Scholtus N. N. op
 „ den - - - gepeind heeft, op &c.” Dog in het
 Ampt Neder-Betuwe word geen weet geformeerd, en
 omtrent de Insinuatie der Peinding gehandeld, als van
 het Bezaat gezegt, en hier vooren *Tit. 2. Art. 2. n.*
1. - 8. aangetekend is.]

A R T. III.

Voor Peynbaar werdt gehouden Schuldt,
 die Gerichtelyck bekennt is, oock Schulr,
 bekendt

bekendt voor Erff-Pachteren of Ge-erfde Getuygen, daer gebruyckelyck is Opdrachten ende Verbinteniffen te doen voor Erff-Pachteren of Ge-erfde Getuygen, voorts Schuldt, bekendt by Houwelycks-voorwaarden, Maege fcheyden, Moet-Soenbrieven, Verdragen of Transactien.

I N H O U D.

1. Conformiteit der Land- en Stad-Rechten.
2. Peinding op gereed beneemd den eigenaar de vrye administratie niet.
3. Voor Dorpslasten mag ook gepeind worden.
4. Voorregt van gerichtelyk bekende Schuld.
5. Waar verbinteniffen voor Erfpagteren gefchieden, en waar niet.
6. Wanneer Huwelyksche Voorwaarden 't regt van Peinding hebben.
7. Wanneer Magenscheiden.
8. Moetsoenbrief beschreven, waar toe gerequireerd word.
9. Hoe en waar toe Transactien gemaakt worden.

I. [Voor Peinbaar. Alhier en in de volgende articulen worden opgenoemd, de schulden, die niet by Bazaat behoeven gevorderd te worden, maar voor welke men peinden, en dus, met minder kosten, en door korter weg van proces tot de executie komen kan, waar mede vergeleken kan worden. Land-R. van Tiel- en Bomm. W. Cap. 5. Art. 1. Zutphen Tit. 2. Art. Art. 3. Veluwe Cap. 11. Art. 1. Stad-R. van Zutphen Tit. 10. Art. 12. Bommel Cap. 4. Art. 2. Har-
2. derw. 2 deel 4. Cap. Art. 6. Het regt van Peinding is dus een voorregt, dat aan de zaak en niet aan de

- de perzoon vergund word, dog op de meubilen, levende
 have, en vhee van een inheemsche gedaan, belet dezelve
 niet, dat de geimpetreerde die goederen mag veraliene-
 ren, en daar mede handelen, als of 'er geene panding
 geschied was, zoo zulks maar niet geschiede *in frau-*
dem creditorum. Tit. 10. ff., quæ in fraudem credit.
3. Vergelyk hier ook *Tit. 3. Art. 7.*] En mag mede ge-
 peind worden voor penningen, door de Geerfdens na
 behoorlyke convocatie, uitgezet. *Landbr. van Over-*
Betuwe van Hertog Arnold d. a. 1445., en van Her-
tog Karel de anno 1493. circa fin. Pl. B. App. Col.
38. & 43. Rechten van 't Over-Quart. part. 5. Tit.
5. Art. 3.
4. *Gerichtelyk bekend.* Dit is gefundeerd op het geme-
 ne regr, ingevolge het welke een schuld in den Ge-
 richte bekend gehouden word, als of ze door het Ge-
 richt was geadjuceerd of toeërkend. *L. 56. D. de re*
judic. et ibi Gothofr. in not. L. 52. §. 2. D. ad L.
Aquil. L. unic. C. de confess. Parlad. rer. quotid. lib. 2.
Cap. fin. part. 1. §. 4. Confer. hic quæ habent Goris
Advers. Tit. 4. §. 19. idem ad Consuet. Vel. Cap. 11.
Art. 1. gl. 2. n. 1. & Schraff. ad Reformat. Velav.
pag. 156. n. 3.
5. [*Voor Erspagteren daar gebruikelyk is.* In de
 Ampten is gebruikelyk opdragen en verbintenissen voor
 Erspagteren of geërfde getuigen te doen. *vid. Tit. 29.*
Art. 7. En dus mag voor schulden, die in dezelve
 Ampten, voor Erspagteren schuldig beleden zyn, ge-
 peind worden. Dog in 't Neder-Ryksche Wald, het
 Gericht van Maas-Bommel en Heerlykheden is zulks niet
 gebruikelyk, maar worden opdragen en vestenissen al-
 daar voor Richter en Schepenen gepasseerd, en dus zou-
 den schulden, in die plaatsen voor Erspagteren schuldig
 beleden, niet peinbaar zyn, ten waare de schuldenaar de
 acte mede betekend had, volgens *Art. 4. & seqq.*]
6. [*Hu-*

6. [*Huwelykſche Voorwaarden.* Zoo dezelve na præſcript van dit Land-Recht opgerigt, en by Bruidegom en Bruid betekend zyn. vid. etiam *Stad R. van Deventer 2. deel 4. Tit. 2. Art.*]
7. [*Mageſcheiden.* Zyn verdelingen van gemeene Boedels, die na het voorschrift van de wet gemaakt zynde, dezelve kragt hebben, als gerichtelyk gepaſſeerde inſtrumenten. vid. *infra Tit. 28. Art. 2.*]
8. [*Moetzoen-brieven.* Zie *Goris Adverf. Tr. 3. part. 2. Cap. 5. n. 9.* Hetzelve is een acte of accoord, dat tuſſchen iemand, die een nederlaag gedaan heeft, en de naaftbeſtaanden van den nedergeſlagene word opgerigt, en daar by, het zy een ſommia of jaarlykſche alimentatie, verſproken of ook wel goederen getransporteerd; wordende gemeenlyk, tot het verkrygen van Landwinning of remiſſie, voor af gerequireerd; zynde wel eens, wegens onwilligheid van de vrouw van den nedergeſlagene, door de Landſchap authoriſatie op 't Hof verleend om de bloedzoening te reguleren. *Pl. B. 3. deel Col. 189. vid. infra Tit. 34. ad Rubr.*]
9. [*Verdragen of Transactien.* Transactie is eigentlyk in rechten een verdrag of overkomt over eenige queſtien of differenten. *L. 1. ff. de Transaction. L. 229. & 230. de verb. ſignificat.*, en word gemeenlyk gemaakt ten overſtaan van twee of meerder Leeden, als Commiſſarien uit het Gericht, of wel in tegenwoordigheid van getuigens, en by onderrekening der Parthyen, welk laatste alleenlyk genoeg is, by aldien parthyen de ondertekening niet contradiceren, dog daarom is 't zekerder twee getuigens te aſſumeren.]

A R T. IV.

Ende generalyk alle Schuld, waer van
con-

van consteert by Schriftelyke bekente-
nisse ende onderteekening van den Schul-
denaer.

I N H O U D.

I. *Invoordering van liquide schulden, kan door illiquide eis-
schen niet opgehouden worden.*

- I. *Ondertekening van den Schuldenaar.* En dit word
in 't Land-R. van Over-Yffel 1. d. Tit. 6. Art. 3. ge-
neraliter genoemd: *handschriften.* [*Vid. etiam Land-
R. van Veluwe Cap. 11. Art. 4. Stad-R. van Har-
derw. 2. deel 4. Cap. 9. Art. Elburg Cap. 4. Art. 1.*
Iemand een liquid handschrift hebbende, kan de somme
daar by gespecificeerd eisschen, zonder behoeven te lei-
den, dat daar tegen illiquide openstaande ongeslootene
rekeningen, of andere pretensien in compensatie ge-
bragt worden. Conf. v. compensatie Tit. 10. Art. 57.
Schomak. *Adv. 1. deel Conf. 5. n. 2. & 3. add. n. 15.*
& *seqq.* Gelyk zoo in 't algemeen regtens is, dat de
invordering van liquide schulden, door illequide eisschen
niet mogen opgehouden worden. *Schrass. Adv. 4. deel*
Conf. 1. n. 9.]

A R T. V.

Daer-en-boven mach na voorgaende Von-
nisse worden gepeynt voor 's Heeren
breucken, voor Pacht-penningen, ver-
schult

schult van Huysen, Erven of Landeryen, sonder onderscheydt of de Pacht of huyre uytdruckelyck gecontraheert, of stilswygende gecontinueert is, mits dat blycke van des Pachters gebruyck.

I N H O U D.

1. - 3. *Voor dato van dit Land-Recht wierden 's Heeren breuken by Peinding ingevorderd.*
4. *Verandering daar innē by den Hove gemaakt.*
5. *Dubbelzinnigheid in deze materie door opgem. verandering veroorzaakt.*
6. *Verschulde pagtpenn. zyn per se peinbaar.*

1. [Daarenboven mag na voorgaande vonnisse worden gepeind voor 's Heeren breuken. Om deze woorden regt te verstaan, moet men weten, dat voor dato van 't Land-Regt byna algemeen de 's Heeren breuken by Peinding, als een Ingang van Rechten, ingevorderd wierden; waar van voorbeelden gevonden worden by Schraff. Adv. 4. deel Conf. 5. & 6. Zie ook Goris ad Consuet. Velav. Cap. 11. Art. 6. n. 5. Of schoon in vroegeren tyden die manier van procederen hier en daer 2. fluctueerde. By den Land-br. van Maas en Wbaal d. a. 1328. was het zelfs verboden voor breuken, zonder bekomen vonnis, te peinden. vid. Pl. B. in App. Col. 12. in verbis: "Voirt willen wy dat men niemand „geene breuken aspeinden en zal, zy en zyn hem het „eerste met vonnisse overwyft." Gelyk ook in den vorigen Landbrief van 1321. gesteld was. "Voirt geven wy ons Dykgrēve magt te peinden by gebeyten „der Heemraeden, dat gelt, dat die weteringen, sluyfen, fytwinden ende bruggen kosten aan alle die geene

„ ne

ne, daer 't hem die Heemraeden wyfen te peinden. " & paulo post. " Oick geven wy hem magt toe peinden aen ons selfs goeden, gelycke aen ander luyden goeden, al dat hem die Heemraed daer aan wiest te peynden. " Pl. B. *ibid.* Col. 8. & 9. Dog hier kan twyffelagtig scheinen, of niet in voorgem. Landbrieven, door eene *peinding*, *pandbaling* verstaan moet worden in zoortgelyke manier, als al nog plaats vind in het *Land-R. van Tbiel. en Bomm.-W. Cap. 5.* en *Stad-R. van Elburg Cap. 4. Art. 11.* In den Ampte Neder-Betuwe was 'taan den Amptman Willem Piek geacordeerd om voor pennings-breuken, niet crimineel zynde, met Peinding oirconc Schepenen en niet met *Ingeboth*, gelyk tot die tyd toe geschied was, te procederen. *Landd. Reces d. d. 11. May 1613.* Deze zelfde manier van procederen by *peinding*, meende de Instellers van dit Landrecht te behouden, en hadden dezelve by deze mede vastgesteld. Dog 't Hof, de manier van invoëring der breuken by *Citatie* beter oordeelende, infereerde dezelve by *Tit. 35. Art. 20.*, en voegde alhier *Art. 5.* de woorden *na voorgaande vonnisse* in, wyl 'er zig anders tusschen opgemelde articulen tegenstrydigheid zou hebben opge-
 5. daan. Egter kan een Officier zodane vonnis des Gerichts, waar by hem breuken toeërkend zyn, ingevolge *Tit. 12.*, ook by koopbieding of Beschut, gelyk zulks zelfs thans altyd geschied, dadelyk ter executie leggen. Even zoo is 't ook gelegen met schuld gerichtelyk bekend, waar voor men, volgens voorgaanden 3. Art., mag peinden, dog welke men ook, ingevolge *Tit. 20. Art. 8.*, ter executie mag leggen als sententien, overgiften en vrywillige condemnatiën. Ondertusschen heeft deze verandering, in de manier van invoëring der breuken, in dit Landrecht, eenige dubbeltzinnigheid agter gelaten, waar van hier na op art. 9., als mede *Tit. 10. Art. 49. Tit. 35. Art. ult.* zal gehandelt worden.]

6. [*Voor Pachtpenningen.* Uit 't even voorgaande geannooteerde zal van zelve volgen, dat de woorden, *na voorgaande vonnisse*, niet zien op pagtpenningen, waar voor direct peinding mag worden gedaan, conform nabuurige regten, als van *Tbiel.- en Bomm.-W. Cap. 5. Art. 1. Veluwe Cap. 11. Stad-R. van Bomm. Cap. 4. Art. 1. Harderw. 2. deel Cap. 4. Art. 8. Rechten van 't Over-Quart. 5. deel 5. Tit. §. 1. Art. 6.]*
7. [*Zonder onderscheid.* Volgens het Land-R. van Veluwe is alleen huur of pagt, in Cedullen gemaakt, peinbaar. *Land-R. aldaar Cap. 11. Art. 2.* Dog volgens dezen articul is alle huur en pagt peinbaar, als maar het gebruik kan bewezen worden, en dus is het faveur niet gegeven aan de Pagtedul, maar aan de natuur van de schuld, en als een sequeel van het stilswygend Hypotheecq, dat een verhuurder heeft op de meubilen, &c. volgens *Tit. 27. Art. 14. & seqq.* Van Huurcedullen, wanneer die moeten gemaakt worden, *vid. infra Tit. 30. Art. 1.]*

T I T. VI.

Oock voor kost-geld, geleverd maegenaes, of Eet-waeren, verdient Loon, Salaris ende verschet, oock de Schryf-loonen van Landt-Schryvers ende Secretarien, van Advocaten, Procureurs, Notarien, Medicyns ende Chirurgyns, voorbehoudens de taxatie ende moderatie van 't Gerichte.

I N H O U D.

1. *Wat Maagen-aas is.*
2. & 3. *Wat onder verdiend loon gerekend word.*
4. *Tegen eigen principalen kan niet gediend worden van declaratie van kosten.*
5. *Wat binnen Nymegen deswegen, plaats heeft.*
6. *De taxatie heeft plaats omtrent rekeningen ten lasten van eigen principalen.*
7. *Wanneer zodane taxatie eerst kan te pas komen.*
8. *Over 't presenteren en consigneren van penningen.*

1. [*Geleverd Maegen-aes.* Dat is levensbehoeftens van spys en drank, zonder dat nodig is te bewyzen, dat die tot dat einde gebruikt zyn.]

2. *Verdiend Loon.* Dat is dat loon, het welk meiden en knechts en met een woord alle, die in onzen dienst zyn, verdiend hebben, welke loonen, zoo na den Woorden Gods, als het gemeene Recht, zeer favorabel worden gehouden, en daarom is het dan ook goed, dat daar voor kan worden gepeind, op dat zodane domestieken en Werklieden spoedig het haare bekomen.

3. [*Ook schryfloon.* Alle deze vorderingen worden in Rechten *summier* en favorabel gehouden; *summaria enim causa dicitur ubicunque agitur de salario seu mercede laboris.* Marant in *specul. aur. part. 4. dist. 9. n. 147.* Goris *ad Consuet. Velav. Cap. II. Art. 4. gl. 1. n. 6. L. 14. Cod. de Advoc. divers. jud.* En mag men dus tegen zyn eigen principalen niet dienen van declaratie van kosten, om, dus doende, taxatoire sententie te bekomen, waar voor by Beschut zou konnen geprocedeerd worden. Vid. egter het contrarie by Schomak. *Adv. 1. deel Conf. 27. n. 7.* Binnen de Stad Nymegen konnen Practizyns, volgens Magistraats Resolutie d. d. 22. Juny 1776. hunne rekeningen, wanneer van een aanmaning gebleken is, ten sine van taxa-

tie, ter behoorlyker plaatse, overgeven, welke getaxteerd zynde, ook tegens hunne eigene principalen het regt van sententie bekomen, en als zodanig kunnen ter executie gesteld worden.]

6. [*Advocaten, Procureurs, — behoudens de taxatie en moderatie van het Gericht.* 'Er word in deze woorden gezien op rekeningen, die Practizynaten lasten hunner eigen principalen hebben, want voor kosten, by sententie geadjudiceerd, kan het Beschut aangeboden worden, en moet de executie, na ergaene taxatie, op den naam der triumphanten en niet der Practizyns, die in die zaak gediend hebben, geschieden.
7. Peinding voor verdiend salaris geschied dan ook gewoonlyk met de Clausule *judicis moderamine salvo*, Dog wanneer men vergelykt Tit. 10. Art. 56., alwaar de taxatie geborneerd word aan het cas; "Indien gesustineerd word het kostgeld, maagenaas, verdiend loon, salaris en verschet en anders, *te hoog gesteld zyn;*" scheidt men daar uit te mogen afleiden, dat rekeningen van Salaris, uit haaren aard, niet meerder aan de taxatie des Gerichts onderhevig zyn, als de vorderingen, in dezen articulen te zamen vermengd, die alle, (zie ook Tit. 10. Art. 55.) *wanneer by party gesustineerd word, dat dezelve te hoog gesteld zyn,* en dus alleen *in contradictorio*, by het Gericht kunnen gemodereerd worden; alleenlyk nog omtrent rekeningen van salaris in aanmerking genomen zynde, dat ook 't Gericht vermag, *op aanhouden der geene, die aan het Gericht te doen hebben, om de geringheid van het geene in regt was geëischt, de salarissen en gerechtigbeden* (en dus ook de jura van alle de geene die in dien Titul voorkomen,) *na deszelfs bescheidenheid, te verminderen,* ingevolge Tit. 37. pag. 199. *in medio.* Want anderzints gepeind en geene oppositie gedaan zynde, ondergaat een geimpetreeerde de Landrechtelyke
Con-

Contumacie, die zelfs van geen schuld, schuld maakt, en zoo een Impetrant van Peinding procedeerd op dezelfde wyse voort, als *ad Tit. 3. Art. 4. n. 5.* gezegt is. Over 't præsentieren en consigneren van penningen voor een overgeleverde specificatie van Practizyns. zie J. Schomak. *Adv. 1. deel Conf. 4. & 5. n. 22.* adde Schraff. *ad Reformat. Velav. pag. 105.* & Goris *ad Consuet. Velav. pag. 171. n. 4.*

A R T. VII.

Als mede voor Schuldr, heer-komende van geleverde Waeren ende Koopmanschappen, mits daer van behoorycke aenteckeninge in 't Boek van de leverantier gedaen zy.

I N H O U D.

1. Over het bewys van Koopmans-boeken.
 2. Of dezelve ook bewyzen, wanneer de geheele schuld ontkend word.
 3. Bewyzen alleen over zaken den Koophandel aangaande.
 4. Hoe verre Erfgenamen, over 't boek van den overledene Eed kan gedefereerd worden.
 5. In wat form een Koopmans boek moet gesteld zyn.
 6. Over 't bewys van Kerfstokken, Leijen, &c.
 7. Of voor zodane schuld ook kan gepeind worden.
1. [Mids daar van behoorycke aantekening &c. In faveur van den Koophandel, en als een noodzakelyke vergoeding voor der Koopliden inschikkelykheid in het crediteren hunner waaren, zonder handschrift te nemen,

- men, is by gewoonte ingevoerd, dat aan boeken van Kooplieden, ter goeder naam en faam staande, en met eede gesterkt, of met den dood geconfirmeerd, volkomen geloof gegeven word. Schowak. *Adv.* 1. deel 2. *Conf.* 6. n. 23. *Conf.* 24. n. 31. De meeste Rechtsgeleerden bepalen zulks wel alleen tot het cas, wanneer tusschen parthyen van eene gedane leverantie consteerd, maar over de hoeveelheid of prys der waaren getwist word. Groenewegen *ad L.* 5. *Cod. de probat.* Mattheus *de probat.* C. 5. n. 77. Voet *ad Tit. ff. de fid. instrum.* §. 12. Terwyl evenswel andere menen, dat ook een Koopmans-boek zoude bewyzen, of schoon de besprokene den geheelen koop ontkende, zoo maar daarenboven voor denzelven geene andere waarschynelyke redenen militeerden. Schraff. *Observ.* 3. p. 1. *Obs.* 214. n. 4. Zekerder is het, dat een bewys van een Koopmans-boek alleen geld, omtrent zaaken tot zyn Koophandel behorende, en niet omtrent andere, als by voorbeeld, dat iemand zig voor de schuld tot borge zoude gesteld hebben. Voet *loco alleg.* Matth. *ibid.* n. 70.]

Een extract uit een Koopmans- of Leverantiers-boek, zal het proberen en van kragt zyn, moet geauctentiseerd worden door een Landschryver of Secretaris, die verklaard hetzelze uit een ordentlyk of formeel Koopmans-boek getrokken te hebben. Moller 4. *Semestr.* 37. n. 2. Schraffert 2. deel *Advys* 70. n. 9. [& 4. deel *Conf.* 8. n. 2. & 3.]

4. Een man overleden zynde en ter goeder naam en faam gestaen hebbende, word zyn boek en aantekeningen geloofd, Mr. Is. van den Berg *Nederl. Advysb.* 2. deel *Conf.* 27. En dit is ook aldus verstaan in den jaare 1611. den 10. Juny tusschen Evertjen Trompet in het Veen, eisschende met haar Mans-boek betalinge van tien guldens van gehaalde lakenen, daar op Gillis Hendrixen haar den eed defereerde op haar mans boek, terwyl de man gestaen heeft ter goeder naam en faam,
en

en aldus overleden was, dat zyn boek geloofbaar ende van waarde moest worden gehouden, zonder dat de voornoemde Weduwe op haar mans boek behoefde een eed te doen. ziet Gail 2. *Obs.* 20. n. 4.

[Dog zoude aan een Weduwe of andere Erfgenamen van een overledene wel den eed kunnen worden geinjungeerd, dat zy geene verandering direct of indirect aan het boek hadden toegebracht of eenige andere aantekeningen gevonden, waar uit de betaling zou kunnen opgemaakt worden, conform eene sententie by 't Schepen Gericht der Stad Nymegen in zake van de Erfgenamen van J. van Hilten, citanten, *contra* P. B. Gompertz geciteerde, den 19. April 1766. ergaan, waar by gez. Erfgenamen, om dat geciteerde voorgaf, dat hy betalingen had gedaan, wierden gecondemneerd om copien te geven van alle de aantekeningen, die ze in den boedel, rakende P. B. Gompertz, vonden, en met eede te verklaren geene van dien te hebben agter gehouden, zie over zodane materie by Mevius *ad jus Lubec* lib. 5. *Art.* 4. n. 32.]

5. [*Beoorlyke.* 'Er moet dus uit het boek blyken aan wien, wat, hoe veel, voor wat prys, en wanneer verkogt is. Matth. *de probat.* lib. 4. n. 68. Over de vereischens van een goed Koopmans-boek kan nagezien worden. *Holl. Rechtsgel. Woordenb.* voc. *Boeken.* Wanneer iemand, in zekere qualiteit, waaren koopt, is hy daar voor, in zyn eigen persoon en goederen, niet convenibel, gelyk Proviforen van Godshuiften, Voogden, Gevolmagtigden en diergelyken, maar moet op de goederen van die geene, ten wiens behoeven zy gehandeld hebben, gesproken worden. Schraffert *Adv.* 1. d. *Conf.* 49. add. 2. *deel Conf.* 95. n. 29.]

6. [*Leverantier.* Hier worden onder begrepen niet alleen eigentlyk gezegde Koopliden, maar ook alle, die eenen eerlyken handel en wandel zyn exercerende, of

schoon dezelve eerder onder de classe der handwerklieden, dan der Kooplieden mogten scheinen te behooren. Schraff. *Obs. pract. observ.* 214. n. 10. Het is zelfs zeer algemeen aangenomen, dat aantekeningen van bakkers en kramers op kerfstokken, leijen, deuren en wanden van het huis gemaakt, geloofd worden. Schraff. *ibid.* n. 9. & *Advys.* 1. deel *Conf.* 44. n. 17. En wanneer dezelve verkcerden omtrent eetwaaren of verdiend loon, zoude die schuld dus ook ingevolge den voor-
 7. gen. 6. art. peinbaar zyn. Dog daar 't regt van peindinge een voorregt is, aan zeker soort van vorderingen bepaaldelyk verleend, en het Land-R. in dezen Art. omtrent andere leverantien, waar voor gepeind mag worden, uitdrukkelyk vorderd; " dat daar van „ behoorlyke aantekeningen in het boek gedaan zy. " Scheind het te volgen, dat dezelve, wanneer 'er niet duidelyk van consteert, niet zoude mogen by Peinding, maar by Bezaat moeten ingevorderd worden. Hoe verre voorts aantekeningen van personen, geen Kooplieden zynde, dikwils voor den schryver bewyzen kunnen, zie by Schraff. *Adv.* 1. deel *Conf.* 7. & 44. 4. d. *Conf.* 8. *Math. de probat. Cap.* 4. n. 83. & *seqq.*]

A R T. VIII.

Voorts kan worden gepeynt voor achterstellige Thinsfen, Erff-Pachten, Rentende Interessen.

[*Thinsfen.* Het woord *Thins*, is een oud Saxis woord; in 't Hollandsch *Cyns*, en in 't Latyn *Census*, *Tributum* genaamd; vid. *Kilian. Diction.* Zynde een *Thins* of *Cyns*, een pagt of rent, dikwils van een geringe hoeveel-

veelheid, en met het oude Erfpagt-regt veel over een komt hebbende. Zie S. van Leeuwen *R. H. R. 2. boek 12. deel n. 5.* Dog waar over infra *Tit. 31.* breder word gehandeld.] En kan, ingevolge dezen Art., voor alle vervallen Thinsen, Erfpagten, Renten en Interessen gepeind worden, zonder dat dit recht van Peinding aan een korter tyd, als de ordinaire termyn van praescriptie, bepaald is. Vergelyk *Land-R. van Zutph. Tit. 2. Art. 1. Over-Yffel 1. deel Tit. 6. Art. 1. Verluwe Tit. 11. Art. 1. & ibi.* Goris & Schraffert.

A R T. IX.

Aengaende 's Heeren breucken, te weten Civile, fullen deselve moeten ingevordert worden binnen vier jaaren, te reeckenen van die tydt af, dat het *Delict* is geperpetreert.

I N H O U D.

1. Binnen wat tyd gemeenlyk 's Heeren breuken praescriberen.
 2. Bedenking of dezen Articul wel de praescriptie der actio bedoeld.
 3. Hoe zulks egter thans begrepen word.
1. [*'s Heeren breuken* — binnen vier jaar. Anders heeft in de Provincie van Gelderland 't spreekwoord plaats, dat *Heeren peeren niet rotten*; wordende daar mede te kennen gegeven, dat breuken en boeten van den Heer in geen korteren tyd, als den ordinairen termyn

myn van præscriptie, zynde een derden deel van honderd jaaren, gepræscribeerd worden. Zie Schraffert 4. deel *Conf.* 6. n. 3. & 4. & Goris *Advers. Tr.* 3. part. 2. 1. *Cap.* 9. n. 12. & 24. [Wanneer men hier by in aanmerking neemt, dat in dezen Titul niet gehandelt word van præscriptie van actien; gelyk dus ook in den volgenden 10. Art. omtrent Pagtpenningen, verdiend loon en Salaris, &c. wel geleerd word, dat het recht van Peinding voor dezelve met vyf jaaren verjaard, of schoon zodane actien van verdiend loon en Salaris, ingevolge *Tit.* 33. *Art.* 9., eerst na verloop van tien jaaren gepræscribeerd worden: en zig voorts herinnerd, het geen hier voor Art. 5. is aangemerkt; dat de Instellers van dit Landrecht van meninge waren, dat 'sHeeren breuken by Peinding zouden mogen geïnnert worden, zal het wel ligt niet onwaarschynelyk voorkomen, het geen ook meest al geloofd, en door de schriftelyke aantekening van verscheide oude Practizyns op dezen Art. van dit Landrecht, (zoo als die nog hier en daar aan te treffen zyn,) bevestigd word, dat de Instellers van dezen 9. Art. alleen gezegd hadden, hoe lange het recht van Peinding voor 'sHeeren breuken zoude duuren; dog dat, ingevolge de verandering by den Hove in de manier van invordering van 'sHeeren breuken gemaakt, ook de woorden van dezen Articul, by Hun Ed. Mog. zyn gealtereerd, indiervoegen, als ze thans gelezen worden, en welke nu duidelyk de præscriptie der actie, door 't verloop van vier jaaren, bedoelen.

Zynde zulks ook indiervoegen begrepen by sententie van 't Hoog Adelyk Land-Gericht des Ampts Over-Be-tuwe in verscheide zaken van den Heere Amptman post Lamberti 1713.; als mede by 't Gericht van Persingen, met Advys van Rechtsgeleerden den 8. October 1715. in zake van de Heer Richter C. Walravens, contra den Rentmeester Willem van Tryft.]

A R T. X.

Ende aengaende Pacht-penningen, allerhande verdient loon, ende Salaris, geleverde Waeren, sullen niet langer Peynbaer zyn als vyf Jaeren, te reecken van den dagh van de leverantie of verdienst.

I N H O U D.

1. *Pagtpenningen &c. over de vyf jaeren oud, zyn niet meer peinbaar.*
 2. *Onderscheide tyd van praescriptie der Boekschulden en pagtpenningen.*
 3. *By de Landbrieven word onderscheid gemaakt, tusschen binnen jaarschen en overjaerigen pagt.*
1. *Niet langer peinbaar zyn.* Zonder dat egter, daar mede, de schuld praescribeerd, maar zoude dezelve, na verloop van die tyd, met Bezaat moeten ingevorderd worden, [terwyl Boekschulden ingevolge *Tit. 33. Art. 9.* eerst worden gepraescribeerd door verloop van 10. jaeren, en de invordering van Pagtpenningen, by dit Landrecht nergens van den ordinairen termyn van praescriptie, *ibid. Art. 1.* bepaald, word geëximeerd. Het *Landrecht van Roermond 5. deel 5. Tit. v. 7.-9.* maakt omtrent pachten, renten, &c. onderscheid, of dezelve, binnen 'sjaars na den verschyn-dag, of langer daar na, worden ingevorderd; in het eerste geval word een verweerder niet tot verantwoording toegelaten, als met consignatie der penningen, dog wel in het laatste. Dat men ook ouds tyds in de Vier **Boven-Ampten een zoortgelyk onderscheid tusschen bin-**
nen

nen jaarschen en overjaarigen pagt gemaakt heeft, scheid ons te kunnen opgemaakt worden uit eenige Landbrieven in 't *Pl. B. App. Col. 29. in med. Col. 24. in fin. & Col. 50. in med. vergel. Prælim. Col. 13.*]

A R T. XI.

Wanneer verwillekeurt of overgegeven is, dat het recht van de Peyndinge niét sal verjaeren, soo sal de Schuldt, die eens peynbaer is, altoos peynbaer blyven.

I N H O U D.

1. *Onderhandsche overgifte belet de præscriptie van het recht van Peindingen.*
2. *Dog niet boven den ordinairen tyd van præscriptie.*

1. [*Verwillekeurd of overgegeven is. Het is genoeg dat van die overgifte blykt by de handtekening van den schuldenaar, want dan heeft het de kragt van een schuldbeekentenis, die altoos peinbaar blyft.*]

[*Niet zal. In den eersten druk van 1686. staat: niet en zal.*]

2. [*Altoos. Dat is geduurende de ordinaire tyd van præscriptie, of zoo lange de actie zelve, na zyn natuur, niet gepræscribeerd word.*]

A R T. XII.

Daer besactonge gedaen ende geen Ont-
fae-

saetonge geschiedt is, sal uyt kracht van dien werden gepeynt, ende daer ontsaetonge gevallen, ende by het Gericht verstaan is, een quade oppositie gedaen te syn, sal met Koopbiedinge of beschut verder werden geprocedeert.

I N H O U D.

1. Peindingen uit kracht van Bezaat geschieden met de Peinders op autorisatie van den Richter.
2. & 3. Formulieren van zodane autorisatie.
4. Hoe dan 't hoofd der Peinding gemaakt word.
5. Wat te observeren zoo daar tegen oppositie geschiedt.
6. Bezaat moet binnen jaar en dag vervolgd worden, of is desert.
7. De Landschap difficulteerd om aan Crediteuren over te geven, dat de Ingangen Rechten vyf jaaren zouden stil staan, zonder aan verjaaring of postpositie aan latere Crediteuren onderhevig te zyn.
8. Een kwaade Panakeering gedaen zynde, volgd Beschut.
9. Dog niet, voor dat den termyn van Appel verstreken, of de sententie in kracht van gewysde ergaan is.

1. [Uit kracht van dien worden gepeind. Door het niet doen van Ontzaat, komt de Crediteur een trap nader tot de executie, en geraakt zyn schuld in den rang van liquide schulden, waar voor direct mag gepeind worden. Dog staat te weten, dat in de Ampten daar gesworen Peinders zyn, zodane Peindingen niet direct geschieden met de Schouten en geswore Peinders, als of men met hun voor een liquide schuld peind, maar op autorisatie, die de Amptman in dezer voegen verleend:

2. " Alzoo my N. Amptman des Ampts - - - volgens ver-

- „ verklaring van den Landschryver gebleken is, dat B.
 „ geen Ontzaat gedaan heeft tegens zodane Bezaat, als A.
 „ op den - - - - op zyne goederen onder - - - - ge-
 „ legen, heeft geinterponeerd, en waar van de Insinuatie
 „ op den - - - - is geschied, zoo autorisere ik Ampt-
 „ man voorn. u N. N. Scholtus en geswore Peinder des
 „ Scholt-Ampts - - - -, uit kragt van dien, te peinden aan
 „ voorf. goederen, ten einde, als by de bezating vermeld.
 „ Actum oircond Gerichtsluiden N. & N. den - - - - ”
3. In den Ampte van tusschen Maas en Whaal worden
 de actens van autorisatie in dezer voegen geformeerd:
 „ Gezien het inleggende Arrest of Bezaat van - - - -
 „ den - - - - geinterponeerd op alle zodane gerede
 „ en ongerede goederen, actien en crediten, geene van
 „ dien gereferveerd of uitgezonderd, als - - - - on-
 „ der - - - - en voorts in den alingen Ampte van
 „ tusschen Maas en Whaal eenigzints is hebbende, ten
 „ einde om daar aan te verhalen, het effect en conti-
 „ nue van voorf. Bezaat, *quo relatio cum expensis.*
 „ Ofte; en van welk Bezaat de Insinuatie, volgens
 „ Relaa van den Scholus - - - - onder gem. acte
 „ staande, op den - - - - na behoren is gedaan ge-
 „ worden, midsgaders attest van den Landschryver des
 „ Ampts van tusschen Maas en Whaal, dat tegens
 „ voorn. Arrest of Bezaat geen Ontzaat geschied is.
 „ Derhalven zoo accorderen ik - - - - - Ampt-
 „ man, Richter en Dykgraaf des gem. Ampts &c. &c.
 „ by deze Beschut tot Panding, als na rechten. Actum
 „ oircond Gerichtsluiden - - - - - den - - - - -
4. Deze autorisatie bekomen hebbende, passeerd men
 een acte met den Pander, als hier voren ad Art. 2. ge-
 meld, uitgezonderd dat als dan, in het hoofd dier acte,
 gesteld word. „ *Uit kragt van autorisatie door N.*
 „ *N. Amptman &c. &c. op my verleend, peind met*
 „ *my Scholtus. &c. &c.* ” En heeft zodane Peinding
 geen meerder regt, als die direct geschied, dewyl daar
 tegens ook oppositie, zonder consignatie, mag gedaan

worden: alleenlyk is een opposant vervallen in de kosten van Bezaat. Dog waar omtrent, evenswel te letten staat, dat, zoo tegens een Peinding, die uit kragt van Bezaat is geschied, Pandkering word gedaan, de aanlegger zig in de wacht of conclusie noemd: *Impetrant van Peinding by Bezaat ingewonnen*, en zoo hy adjudicatie van kosten begeerd, voor af daar toe moet concluderen, en voorts tot adjudicatie van den eisch by Bezaat genomen, om dat by de Peinding, daar toe alleen maar relatie gemaakt word. Want, zoo voor af tot adjudicatie dier kosten niet speciaal wierd geconcludeerd, zoude een Richter, de kosten compenserende, de opposant van de kosten van Bezaat, waar in hy anders notoir vervallen was, libereren; zoo als geschied is by *sententie van den Hoog Ad. Landgerichte des Ampts van tusschen Maas en Whaal d. d. 15. July 1773. in zake van W. Schiff contra Grave van Byland.*

6. Deze Peinding nu moet geschieden binnen jaar en dag, anders is de instantie vernietigd, en zoude op nieuw moeten begonnen worden, ziet beneden *Tit. 33. Art. 6. Schomak. Adv. 4. d. Conf. 15. n. 44.* En of schoon Parthyen geconvenieerd hadden, dat de instantie niet verjaaren zoude, kan zulk een overeenkomst egter niet obsteren aan een later geprocedeerd hebbend Crediteur, die zyne proceduure voortzettende voor zodane onvervolgde instantie, *non obstante conventionione*, zoude geprefereerd worden. Zelfs is op den 26. April 1723. by de Landtschap ook gedifficulteerd in 't verzoek van Claas Hendriks tenderende, dat aan zyne Creditoren zou mogen overgeven, dat de termynen van gemaakte Ingangen Rechtens vyf jaaren zouden stil staan, zonder verjaaring of postpositie aan latere Creditoren onderhevig te worden. *Pl. B. 3. d. Col. 399.*

8. [En daar Ontzatinge gevalen en by 't Gericht verstaan is een kwaade oppositie gedaan te zyn. Dan is een Impetrant zoo ver, als of 'er tegens Peinding

binnen den termyn Landrechtens geene Pandkering geschied was, conform 't gestatueerde *Tit. 12. Art. 3.*]

9. [*Zal by Koopbieding of Beschut verder worden voort geprocedeerd. Dog niet voor dat de sententie in rem judicatam ergaan is. Tit. 12. Art. 1.*]

A R T. XIII.

Voorts mach men binnen den tydt van een dardendeel van hondert jaren Koopbieding of beschut doen uyt kracht van Sententien, gewesen by het Hoff Provinciael deses Furstendoms ende Graefschaps, ende soo daer tegens oppositie geschiede, wordt den Opposant weder te Hove geciteert, ende aldaer erkent, of een goede of een quade oppositie gedaen is.

I N H O U D.

1. Onderscheid van de tyd der prescriptie tusschen 's Hoves Sententien, en die der andere Gerichten.
2. Sententien van Gerichten, in cas d' Appel by 't Hof geconsfirmeerd, worden zelve ter executie gesteld.
3. Bedenking over de woorden Koopbieding of Beschut.
4. Sententien van 't Hof geven geen reëlisatie voor dato van 't aangeboden Beschut.
5. In welk geval, en wanneer niet, in cas van oppositie de zaak gerevoveerd word aan den Richter, die de sententie gesproken heeft.

- 6. Sententien elders geweest; lyden alhier geen executie op brieven requisitoriaal.
- 7. Uitzondering daar van.

1. Een derden deel van honderd jaaren. Dat is drie-en-dertig jaaren en vier maanden; en dit is singulier met opzigt tot sententien van den Hove Provinciaal; want ingevolge deze Landrechten, midsgaders die van Veluwe en Roermonde; voorts de Steden Zutphen en Arnhem, praescriberen sententien en executien, met verloop van een jaar en dag. J. van den Berg *Nederl. Advysb. 4. d. Conf. 70. pag. 165. & Conf. 105. pag. 267.* [Schraff: *Obs. pract. obs. 383. n. 3.* In Holland kan voor een sententie van den Hoogen Raad tot tien jaaren, van den Hove Provinciaal vyf jaaren en van de Land- of Stad-gerichten een jaar (gelyk alhier vid. *infra Tit. 33. Art. 6.*) executie gedirigeerd worden; moettende na verloop van die tyd, wederom citatie geschieden om nieuwe letteren van executie te zien decernerer op de verjaarde sententie. Waffenaar *Pract. judic. Cap. 22. n. 10.*]

2. [Gewezen by 't Hof Provinciaal. Als sententien in cas d' Appel by het Hof worden geconfirmeerd, word de eerste sententie ter executie gesteld, dog; zoo de sententie word gereformeerd; geschied de executie op sententie van den Hove.]

3. By Koophiedinge of Beschut. Ingevolge Aantekeningen van oude vermaarde Practizyns zouden deze woorden: *dat binnen een dardendeel van hondert jaaren Koophieding of Beschut zdu mogen gedaah worden*; in 't Project van het Land-R. niet te vinden geweest zyn; maar dat daar by was gesteld: *dat men uit kragt van zodane sententien zou peinden; als van ouds.* En of schoon by voorgaande Articul ook is gestatueerd; dat uit kragt van sententie;

- Beschut kan aangeboden worden, zoo moet zulks, ge-
lyk gezegt, nogtans binnen jaar en dag geschieden.]
4. Egter geven zodane sententien, sommatien, of interdictionen uit kragt van dien, geene reëlisatie of effectatie voor dato van 't aangeboden Beschut of reëele executie, ten waare voor af een Landrechtelyke Ingang Rechten gebruikt was, ziet ook J. van den Berg *Nederl. Adv. 3. d. Conf. 164. bladz. 989. & Conf. 201. bladz. 543.*
5. [Ende zoo daar tegens — word de Opposant wederom ten Hove geciteerd. Het is algemeen Recht tegens dat, wanneer oppositien tegens executien van sententien gedaan worden, die quaestien na den Richter, die de sententie gewezen heeft, ten sine van decisie, worden gerenvoyeerd en by dezelve afgedaan; te weten: zoo ze de middelen van de zaak zelve, of excesses in de executie concerneren. *Schraff. Cod. Geln. Zutph. voc. Executie Art. 14.* Dog zoo ze de formeel wyze van executeren betreffen, moet daar over de Richter erkennen, onder wiens territoir de executie ge-dirigeerd word; om dat alle executien moeten geschieden na Costume locaal gebruikelyk; over observantie van dewelke wederom een andere Richter niet erkennen kan. S. van Leeuwen *R. H. R. 5. boek 26. deel 14.* Anth. Faber *ad Cod. lib. 7. Tit. 20. def. 1. 25. & 29.* Sande *Decis. Frisc. lib. 1. Tit. 2. def. 5.*
6. En of schoon binnen deze Provincie de eene Richter niet ter executie steld sententien by eenen anderen Richter, schoon onder denzelven Souverain behorende, gewezen, nogte aan eenige brieven requisitoriaal deferreerd zonder eene nieuwe erkenntenis over de zaak te nemen, en te zien of de sententie ook, tegens onze
7. particuliere wetten en gewoontens, ergaan is, *Landd. Rec. d. d. 6. April 1711. 24. Octob. 1708. 's Hoves Resol. d. d. 15. Octob. 1611.* *Schraff. Cod. Geln. Zutph. voc. Executie Art. 15.* Zoo heeft zulks in zommige zaken

zaken zyn uitzondering, als in sententien by de Leen-
Gerichten, (*Pl. B. 2. d. 2. App. Col. 231. Landd.
Rec. d. d. 14. Octob. 1735. Schraff. Cod. Geln. Zurph.
voc. Leenen Art. 52. & 53.*) en Heeren Gedeputeer-
de Staten dezès Quartiers, rakende het point van Fi-
nantie, gewezen; als mede in zaken ten erfhuisregten,
niet alleen by deze Landgerichten ergaan, maar ook die
op andere plaatsen, buiten de Vier Boven Ampten,
zyn gewezen, daar desgelyks geschied in sententien ten
erfhuisregten gewezen in de Ampten. vid. *infra Tit.
24. Art. 12. - 14.*]

A R T. XIV.

Die vermeynt, dat een quade Peyndonge
op syne goederen gedaen is, vermacht
daer tegens Pantkeringe doen binnen zo-
danigen tydt, ende in dier voegen, als
in den voorgaende Titul van Ontsaetn-
ge geseft is.

I N H O U D.

1. Oppositien geschieden niet by comparitien, als oudstydts.
2. Voor een meerdere som, als men schuldig is, gepeind zyn-
de, moet den gepeinde het liquide offereren en consigneren.
3. Oppositien geschieden niet gelyke personen, als met welke
men de Peindinge doet.

1. [Vermag daar tegens Pandkeringe doen. By 't doen
van zodane Pandkering is 't, ingevolge styl en praetyk,

niet nodig, dat de oppofant zelfs compareerd, of een gevolmagtigde namens hem, zoo min als by 't interponeren der Panding, Bezating en Inleiding, of Oppofitien tegen dezelve: Te yoren egter plagt alles by comparitie te gefchieden, als uit verſcheide Prothocollen van dien tyd blykbaar is, en ook in den Ampte van Tiel. - en Bomm. - W. nog plaats heeft. *Land-R. ibid. Cap. 4. Art. 2. Cap. 5. Art. 6.*] Iemand voor een meerdere ſom, als hy ſchuldig is, by Peinding beſproken wordende, moet voor de acte van oppofitie, de liquide ſchuld aan den Pandeiffcher offereren, en by refus van acceptatie conſigneren, en onder beneficie van dien oppofitie doen. Schomak. *Adv. P. 2. Conf. 8. n. 28.* [Welke offerte en conſignatie van meerder noodzakelykheid gehouden word in 't cas tuſſchen Peinding en Pandkering, als tuſſchen Bezaat en Ontzaat; zie hier voor *Tit. 3. Art. 1. n. 1.* Schraff. *ad Reform. Velav. Cap. 11. Art. 5. n. 1.*]

3. [*In dier voegen.* Dat is gelyk het Bezaat met den Richter en Gerichtsluiden gefchied, alzo gefchied ook 't Ontzaat, en zoo als de Peinding geinterponeerd word, met gelyke perſoonen word de Pandkering gedaan.]

A R T. XV.

Iemant hebbende gepeynt, ende daer tegens Pantkeringe zynde gedaen, fal ſoo wel de gene, die verklaert wordt een quade Peyndonge, als een onrechtmatige Pantkeringe gedaen te hebben, als mede die van ſyne instantie ende oppofitie komt te renuntieren, vervallen zyn in een boete van ſes Goldt-gulden.

I N H O U D.

1. Reden waarom de boete van zes Goud-guldens tegens de geene, die een kwade Peinding of Pandkering doet, gesteld is.
2. Oudstyds plagt een aanlegger meenigwerven van de instantie te renuntieren, en dan wederom op nieuw te beginnen; en verbod deswegen.
3. Die, tegens een Amptmans Peinding, Pandkering ondernam, verbeurde lyf en goed; dog is zulks na dato in de Ampte van Maas en Wbaal, op een boete van zes Goud-guldens gemodereerd.
4. En die boete ook geëxtendeerd tot andere Peindingen.
5. In 't Ryk was de boete ééne gulden, en de schade met recht.
6. Die boete grypt geen plaats omtrent een Peinding by Bezat ingewonnen.
7. In welke gevallen, en wanneer niet, een aanlegger geoordeeld word van zyne instantie te mogen renuntieren.

1. [Zal zoo wel de geene. Gelyk de Panding voor alle schulden in 't generaal niet toegelaten, en de manier van procederen, met relatie tot zodane Ingang Rechtens, veel favorabiler en korter is, zoo hebben de Wetgevers aan de eene zyde niet gewild, dat een debiteur (alzo ieder op de korste wyze moet geholpen worden tot het geen hem toebehoord,) *morandæ solutio- nis ergo*, oppositie ondernemen zoude, maar ook aan den anderen kant, op dat de Ingezetenen niet door Ingangen Rechtens, die, als 't waare, een spoedige executie op den rugge dragen, zouden geincommodeerd worden, gelyke boete tegens beide, die daar in temerair te werk mogten gaan, bepaald. Welke manier van doen oudstyds gemeen scheid geweest te zyn; zoo dat een aanlegger meenigwerven van zyne eisch kwam af te zien, als 'er vonnis komen zoude, en daar na weder op nieuws begon, om een verweerder te plagen, waarom by Tractaat tusschen de Hertogen van

- Gelder en Gulick, zulks wierd afgeschafft en bepaald, dat een ieder zyn zaak vervolgen, en vonnis wagren, of de kosten betalen moest. *Pl. B. Prælim. Col. 11.*
3. *Art. 21.* Die tegen een Amptmans Peinding ondernam Pandkering te doen, plagt *lyf en goed* te verbeuren, dog by den *Landbr. van Maas en Wbaal d. a. 1532.* is de boete deswegen gemodereerd op zes
4. Goudguldens *Pl. B. 1. App. Col. 20.* En is vervolgens aldaar by den *Landbr. d. a. 1534.* bepaald, dat, wie een onregte Pandkering doet tegens binnen jaarfche pagt, 's Heeren penningen, verdiend loon en verteerde fchuld, zoo veel verbeuren zal, als die tegen een Amptmans Peinding Pandkering doet. *Pl. B. ibid. Col. 25.*
5. Die in 't Ryk een onregte Pandkering deed, verbeurde éénen gulden, en de fchade met recht. *Landbr. des Ryks d. a. 1532. Pl. B. ibid. Col. 4.*
6. Uit al 't welk dan blykt, dat deze boete geen plaats kan grypen, immers niet tegen een aanlegger, in 't cas wanneer de Peinding by Bezaat ingewonnen, en, doormiddel van oppositie, de zaak aan 't Gericht gekomen is, maar alleen als *direct* by Peinding word geprocedeerd, wordende dan ook ordinair in 't slot der fententie, als 'er verftaan is een goede of kwaade Peinding gefchied te zyn, geinfereerd de woorden: "*Met condemnatie van den Impetrant of geimpetreeerde in de boete van zes Goudgulden na Land-Rechten geincurréerd.*"]
7. [*Te renuntieren.* En staat te letten, dat deze breuke alleen den Officier-concerneerd, en niet parthyen, die flegts regt hebben van den Renuntiant te repeteren de kosten by hun aangewend, waar in dezelve mede gehouden is. Veele willen, dat een aanlegger ten allen tyden, in weerwil van den verweerder, van zyne instantie zou kunnen renuntieren, terwyl andere zulks na de *litis contestatie*, ofte, na dat verweerder zig by antwoord ingelaten heeft, ontkennen; vermids de *lites contestatie*

testatie parthyen, *quasi ex contractu*, verplicht de zaak ten einde toe vervolgen. 'Er zyn ook Rechtsgeleerden, die meenen, dat een aanlegger in 'tgemeen, zoo dikwils de verweerder een wezentlyk belang heeft, dat de zaak by vonnis beslegt word, kan genoodzaakt worden dezelve te vervolgen, ten minsten, wanneer hy alleen van die instantie, en niet te gelyk van al zyn voorgewend regt en actie, wilde afzien, gelyk alzoo by het Hof van Vriesland verstaan is. Zie Sande *Decif. Frif. lib. 1. Tit. 18. def. 1. & auct. ibid. alleg. add. Wassen. Pract. judic. Cap. 1. §. 82.* Volgens 't *Land-R. van Veluwe Cap. 18. Art. 14.* mag een aanlegger niet meer dan éénmaal van zyne instantie renuntieren, op verlies zynere geheele actie, en moet de zaak voor 't zelve Gericht, voor zoo verre het eenigzints competent is, weder aanvangen, add. *Stad-R. van Harderw. Cap. 7. Art. 22. & 23. vid. Annot. ad Tit. 10. seqq. Art. 31. voc. litis pendentie.*]

Handwritten flourish or signature